

FACULTATIS MEDICAE
IN
ACADEMIA LIPSIENSI
H. T.

PROCANCELLARIVS

D. IOHANNES ERNESTVS
HEBENSTREIT

ANAT. ET CHIR. P. P. ORD.

DE MEDICIS ARCHIATRIS ET
PROFESSORIBVS

DISSERENS

PANEGYRIN MEDICAM

INDICIT.

FACULTATIS MEDICAE

IN

ACADEMIA LIPSIE NSI

H. T.

PROGNAOSTICIS

D. JOHANNES ERNESTVS

HEBENSTREIT

AVAT. ET. CIV. L. N. ORD.

DE MEDICIS ARCHIATRIS ET

PROFESSORIBVS

DISSERTATIONE

PANEGYRICI MEDICAM

INDICIT.

Postquam summa rerum potestas penes Romanos vnus voluntate stare suscepisset, habuerunt, quo bene mererentur medici Imperatoribus familiares, nec sibi tantum et suis, sed toti ordini medicorum immunitates, priuilegia et honores publicos pacti sunt. Num serui et illiberales homines Romanorum capita curae suae tradita habuerint, sicut disputatum est, ^{a)} ita seruos fuisse istorum temporum medicos, dignitati artis nihil derogat. Ab eo autem tempore, quo parere vnus imperio didicerunt superbi homines, liberalium etiam artium fuerunt studiosiores. Honorum adeoque medicis redditorum, eadem est, quae mutatae Reipublicae periodus. Pompeius Magnus ^{b)} Leneum Pompeium Libertum, Marci Antonii vxor Cleopatra, Pedacium Dioscoridem Anazarbaeum ^{c)} in honore habuerunt. Iulius Caesar ^{d)} non vnum tantum, cuius in vita eius mentio fit, sed omnes singulari amore amplexus est, quos ciuitate donauit. ^{e)} Depraedicatur inter omnes Antonius Musa, cui non tantum ob salutem Caesari datam, sed ob insignem in arte scientiam, inclaruit enim libello de Vetonica, S. P. Q. R. statuam erexit aere collatitio, iuxta signum Aesculapii, ^{f)} quem Liuiae amicum, id est personae medicum fuisse perhibet Bulengerus. ^{g)} Hic est ille, qui medicorum seruitutem cum libertate ciuitatis romanae permutauit. Ab eo tempore quamuis et plurimorum Imperatorum quosdam familiares fuisse medicos proditum sit, fuere teste Plinio, ^{b)} Cassii, Calpitani, Aruntii, Albi, Rubri, qui annua mercede essent apud Principes. Cum autem plures medicos stipendiis alerent Principes, quem ex omnibus cariorem habebant, praefecerunt reliquis: quod primum ita effectum est a Vespasiano

* 2

prout

a) Congers Middleton de medicorum apud Veteres Romanos degentium conditione, contra Iacob Spoonium et Richard. Mead. seruilem fuisse eandem contendit, Cuius recensio est in Actis Erud. Lips. a. 1727. Mens. Mart. p. 126. et anno 1728. Mens. Apr. p. 182.

b) Plin. H. N. L. XXV. c. 2. Aul. Gell. N. A. L. XVII. c. 16.

c) Suidas in Voce Διοσκουριδης.

d) Sueton. in Iul. Caes. c. 4.

e) Ibid. c. 24.

f) Sueton. in Aug. c. 59.

g) De Imperat. Rom. L. II. c. 21. h) Hist. Nat. Libr. XXIX. c. 1.

IV

prout habetur in marmore Gruteriⁱ⁾: Paederoti Aug. Lib. Al-
 ciminiano superposito medicorum : vnde procul dubio Ar-
 chiatrorum nomen ortum traxit. Quamuis enim primarium
 aliquem medicum Archiatrum appellare nefas non fit, ex in-
 stituto tamen Imperatorum aliam eorum fuisse dignitatem in-
 telligimus. Erant enim Praefecti medicorum non tantum curiae
 vrbis aut Legionis sed prouinciae, singularibus gaudentes priui-
 legiis, prout habetur Cod. Lib. X. L. 6 : vbi de Archiatris, quos ab
 ex archiatris qui proximam potestatem haberent distinguimus,
 legitur : Nam exarchiatron vocare ita graecum est, prout Exar-
 chatus per Italiam, voci auctoritatem dedit : Si enim lego L.
 2. Cod. Theodos. de Med. et Prof. *Archiatris omnes et ex archia-
 tris*, imperare mihi nequeo, quin credam, legendum esse *ex-
 archiatris*; Id quod cum instituto Imperatorum apprime con-
 uenit, quos legimus iussisse, quo in locum defuncti archiatris sur-
 rogetur, qui ex numero fuit sex septemue virorum, penes quos
 erat rerum medicarum per prouinciam arbitrium. Tot enim,
 quot regiones vrbis Romae fuisse Archiatros L. 9. Codicis
 Iustin. de Med. et Professoribus itidem L. 8. Codicis Theodo-
 siani de Med. et Professoribus, clare intelligimus. Haec mo-
 numenta nos vberiore modo docent, prudentissimum Tri-
 bonianum, salutem populorum ita curae cordique habuisse,
 vt pro auertendis funditusque delendis agyrtis, fumiundulis
 et impostoribus, Magistratibus medicis sanitatisque collegiis
 summam decernendi potestatem faceret, *quare ad Archia-
 triam, non patrocinio praepotentium, non gratia iudicantis, sed
 fideli circumspectoque delectu et ipsius Imperatoris iudicio per-
 uentum est.* Sacratissimae autem Imperatorum personae et
 Palatii Archiatros alios, leges indicant. *Cod. Theodos. et Iustin.
 de Comitibus et Archiatris S. Palat.* Archiatros intra Pala-
 tium militantes, quos Comitiorum primi Ordinis nobilitauerit
 gradus, itidemque vicarios et duces, qui Comitium primi
 Ordinis meruerint, qui comitiuae indepti sint insignia, nomi-
 nat legislator. Abinde superesse arbitror, quod in titulis medi-
 corum Curiae Imperialis, qualis Praesidi Academiae Imperialis
 Leopoldino Carolinae Naturae Curiosorum concessus est, ha-
 beatur SACRI PALATII LATERANENSIS, AVLAE CAESA-
 REAE

i) Inscript. T. I. p. 581. Inscr. 7.

REAE ET IMPERIALIS CONSISTORII COMITI. Magna hodie in Augustissima Imperatoris Russiae Curia intercedit inter Sacrae Personae medicum et Archiatrum differentia, quamuis enim vtraque dignitate polleant Proto-Iatri, diuerso tamen funguntur officio quam archiatri, dum Collegio medicorum et omnibus rebus ad rem medicam per Imperium pertinentibus praesunt, quale quid etiam per Sueciae Regnum obtinere intelligimus: Sicut autem singulare id fuit medicorum decus, non *imperari*, quod incultioris Romae erat, sed imperare, ita non minoris dignitatis fuit, nomen Professoris prae caeteris mereri. Sic enim habetur Cod. Theod. de Med. et Prof. l. 14: *Ea, quae Principes veteres Archiatri Sacri Palatii salutaris ac necessariae artis Professoribus Sacro et mansuro in aeternum iudicio detulerunt.* Quamuis enim omnium disciplinarum Professores Romae aluerit Imperatorum gratio, medicos tamen hoc honoris titulo gauisos esse prae caeteris, docet Marmor Helueticum, quod inter antiquissimi Auentici rudera ipse legi:

NVMINIBVS AVGVSTI
 ET GENIO COLONIAE HELVETICAE
 APOLLINI SACRVM
 Q. POSTVMVS HYGINVS
 ET POSTVMVS HERMES LIBERTVS
 MEDICIS ET PROFESSORIBVS

Fuerunt scilicet Romae Medicorum scholae, qualis erat Collegium Aesculapii et Hygeae, prout est in marmore Gruteri Inscr. T. I. p. 582.

M. LIVIO CELSO TABVLARIO
 SCHOLAE MEDICORVM
 M. LIVIVS EVTICHVS
 ARCHIATROS OLL. D. II.
 IN. FR. PED. III.

Quapropter medicos a professoribus qui in Capitolio docebant, prouide leges diuidunt iisdemque sicut in vniuersum omnibus medicis singularia priuilegia et immunitates tribuunt, stipendiis erogatis, decreta annonae, vxoribus et liberis

immunitate donatis, prout passim est in Codice. ^{k)} Quotusquisque est quin intelligat, securitati publicae, sancitis medicorum ordini legibus, prospexisse Imperatores ne Chirurghi, ocularii, aliptae aut Iatroliptae similesque medicastrum, Vitam civis romani in periculum adducerent. Tales enim fuisse seruos medicos, illiberalis scilicet ingenii homines et mercenarios, lucri cupidos artisque ignaros, exinde clarum esse arbitror, quod eo ipso tempore fuerint medici liberi et a principibus romanis honore habiti. Sic Cleopantum medicum tanquam hominem spectatum laudat et Lysoni honorem habere iubet Cicero ^{l)}. Prospexerunt adeoque Imperatores, ne vlli, nisi qui a Professoribus eruditus antea fuisset Medicinam facere liceret, *cum omnes artes in iis reprehendantur, qui cum professi fuerint, satisfacere non possunt*; Id quod prudentioribus

^{k)} Magistris qui Ciuilium munerum vacationem habent, item grammaticis et oratoribus et medicis et philosophis, ne hospitem reciperent a principibus fuisse immunitatem indultam, et diuus Vespasianus, et diuus Hadrianus rescripserunt L. 10. Digest. de muneribus et honoribus. Medicos et maxime Archiatros vel ex Archiatis grammaticos et professores alios literarum et doctores legum vna cum vxoribus et filiis, nec non et rebus quas in Ciuitatibus suis possident, ab omni functione et omnibus muneribus, vel ciuilibus, vel publicis immunes esse praecipimus, et neque in prouinciis hospites recipere, nec vlllo fungi munere, nec ad iudicium deduci, nec eximi vel exhiberi, vel iniuriam pati, vt si quis eos vexauerit, poena arbitrio iudicis plectatur, mercedes etiam et salaria reddi iubemus, quo facilius liberalibus studiis et memoratis artibus multos instituant, l. 6. Codicis de Professoribus et medicis. Grammatici, Sophistae, Rhetores, Medici quemadmodum a reliquis muneribus ita a tutela et cura requiem habent. l. 6 §. 1. Dig. de excusationibus. Medicorum quoque eadem causa est quae Professorum, nisi quod iustior, cum hi salutis hominum, hi studiorum curam agant, et ideo iis quoque extra ordinem ius dici debet; Dig. L. I. §. I. Grammaticos oratores et philosophiae praeceptores, nec non etiam medicos, praeter haec quae retro latarum sanctionum autoritate consecuti sunt, priuilegia immunitatesque fuit hac praerogatiua praecipimus, vt vniuersi, qui in Sacro Palatio inter Archiatros militarunt, cum comitiuum primi aut secundi ordinis adepti fuerint aut maioris gradum dignitatis adscenderint, nulla municipali administratione, seu accepta, testimonialem meruerint missionem; sint ab omni functione omnibusque muneribus publicis immunes L. 11. Digest.

^{l)} in oratione pro A. Cluent. c. 16. Epist. ad Famil. LXVI. Ep. 9. Cicero in Oratione pro Planco. c. 25.

ribus romanis omnibus ita visum fuit, ne capita committerent, cui calceandos pedes nemo commiserit. Sic habet Horatius. ^{m)}

Nauem agere ignarus nauis timet, abrotanum aegro

Non audet nisi qui didicit dare, quod medicorum est

Promittunt medici, tractant Fabrilia Fabri.

Hinc per leg. 36. ff. leuissimam culpam praestant, qui rei ad se non pertinenti se admiscent, et poenae irrogantur §. 7. Inst.

de L. Aquil. l. 7. §. 8. et l. 8. pr. ff. eod. imperitis qui male fecant aut perperam medicamentum dant. Praestantissimos

enim viros, penes quos vitae suae arbitrium esse vellent, exigebant romani, medicos, quales Suidas suos esse cupit in voce

ιατρος. Est autem ipsi ιατρος ο επισημων ουχ' ο ιωμενος μονον αλλα και ο την αιτιαν καθ' ην ιαται γνωριζων, medicus rei medicae

peritus, qui non morbis solum medetur, sed etiam causam secundum quam curat, cognoscit. Nostra autem aetate,

quamuis Medicis et artis salutaris Professoribus, a principibus et magistratibus non infimi honores statuuntur, nullae sunt

leges adeo seuerae, quae pessimorum hominum, artem, quam ignorant facientium, nullo sacramento, quo recte faciant,

obstrictorum, ferociam et summam licentiam compescere possint. Ipsa, quam maleferiati de perditissimis hominibus con-

ceperunt fiducia, poenae loco est, quos male mulctatos, pessumdatis cum sanitate nummis ad frugem redire

obseruamus saepissime. Ea Felicitate vsus est haecenus ordo medicorum Lipsiensium, quod inter optima studia enutritos iu-

uenes nec molliter in Tentamine publico habitos medendi licentia donauerit, utpote qui nefas semper duxerit, illiteratis

medicis terrarum orbem inundare: Nunc etiam laetatur, cum publico rei bene gestae Testimonio dimittere, bonae men-

tis et liberalis ingenii Iuuenem Clarissimum et Nobilissimum

IOANNEM ANDREAM VNGEBAYER,

ART. MAG. ET MED. BACCAL. DIGNISSIMUM

OBERPOELLNIZIO, QUOD PROPE NEOSTADIVM AD

ORILAM EST MISENENSEM.

Obtinui ab ordine meo, ut bene de me merenti, ex forore nepoti, publica hac Panegyri, hanc referre gratiam possem

quo

quo mea potissimum autoritate studiorum suorum cum laude transactorum praemia reportaret. Postquam enim Parens eundem sacris destinasset literis, quibus etiam altero anno cum cura inuigilauit, a me ad medicinam ediscendam exemplum et amorem hausit. Non passus sum mihi persuaderi, quod pluribus dissuadere soleo, nec admisi Tyronem, nisi postquam de animi dotibus constitisset, quas ita quidem praestantes habuit ut ad artem natus videretur. Suscepit adeoque negotium non pueriliter et difficillimas res masculine aggressus est, nec taedio ediscendae rei herbariae nec Anatomes nausea detineri se passus est, quin vtrunque recte proficeret, et berui tempore eo deuenit, ut me squalidis cadauerum fordibus extraheret hinc difficillimos quosque labores in se susciperet: Quo etiam factum, ut, quem communem praceptorum et patronum veneramus, Illustris Archiater et Consiliarius Waltherus, dignum reputaret, pro quo suam penes externos fidem interponeret. Cum enim Generosissimus et illustris Imperatoris Russorum omnium Maiestatis Personae medicus et Archiater Fischerus, fortis animi et bonis literis imbutum iuuenem medicum hortique praefectum sibi exposceret, nostrum huic officio haud imparem futurum arbitratus est, nec reluctantem eundem habuit, qui nunc in eo est quo propediem discedat Petropolim. Non tulit ordo noster bene meritum dimittere pileo nudum, sed praemisso examine rigorofo, in quo praceptoribus abunde satisfecit, diem eidem dixit huius Mensis XIX, quo a me Procancellario ad hunc actum publice constituto, Licentiam summos in arte honores impetrandi, habiturus est. Adsint Fauentes, Rector Academiae Magnificus, Illustrissimi Comites, vtriusque Reipublicae Proceres, Generosissimi et Nobilissimi Comilitones et Actum hunc sua frequentia concelebrent, id quod nisi denegauerint, habituri sunt nos ad mutua officia paratissimos. P. P. Dominica Exaudi, MDCCXLI.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

